

ABSCHNITT 1.

WIRTSCHAFTSTHEORIE, MAKRO- UND REGIONALWIRTSCHAFT

DOI 10.36074/logos-13.12.2024.004

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЩОДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПЛЯЖНИХ ТЕРИТОРІЙ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

Сриберко Андрій Вікторович¹, Степанова Юлія Володимирівна²

1. доктор філософії з наук про Землю, науковий співробітник

*ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України», УКРАЇНА*

ORCID ID: 0000-0001-7683-9628

2. Інженер 1-ї категорії,

*ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України», УКРАЇНА*

ORCID ID: 0009-0009-3558-5508

Проблема сталого розвитку пляжних територій є надзвичайно актуальною, оскільки ці території часто відіграють важливу роль у розвитку рекреації та туризму, екології та місцевої економіки. Зокрема, йдеться про поєднання економічних інтересів та природного середовища, і сталого розвитку цих територій. Серед основних аспектів проблематики щодо розвитку пляжних територій слід звернути увагу на наступні. Пляжні зони є важливим екологічним ресурсом, що включає в себе не тільки самі пляжі, але й прибережні екосистеми, такі як дельти річок, водно-болотні угіддя тощо. Ці ресурси піддаються загрозам через ерозію, забруднення, надмірний туризм, зміну клімату та інші чинники. Відомо [1], що в середньому при підвищенні рівня моря на 1 см ширина пляжної зони скорочується на 1 м. Загалом, пляжі є ключовим ресурсом для туристичних, рекреаційних та комерційних послуг. Вони створюють значний дохід для місцевих громад та держави в цілому, через туризм, рекреацію, спорт та підприємницькі послуги. Водночас економічне використання цих територій потребує збалансованого підходу для запобігання щодо їх перевантаження та деградації.

Слід звернути увагу й на те, що розв'язання проблеми розвитку рекреації на пляжних територіях є важливою складовою стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [2], схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р.

Пляжі є одними з найпопулярніших місць для відпочинку, і їхня рекреаційна функція значною мірою впливає на економічне, соціальне та екологічне середовище. Однак розвиток рекреації на пляжних територіях стикається з численними проблемами, що потребують комплексного підходу до їх вирішення. До основних проблем розвитку рекреації на пляжних територіях можна віднести такі як: екологічні загрози та забруднення (ерозія берегової лінії, забруднення води та сміття тощо); надмірне навантаження та перевантаження пляжних територій, насамперед у літній сезон; інфраструктурні обмеження (недостатній розвиток інфраструктури, проблеми з доступністю, зокрема для людей з обмеженими можливостями); невідповідність між економічними інтересами та екологічними потребами (конфлікти між бізнесом та охороною природи, недостатній контроль за якістю туризму); соціальні та культурні виклики (невідповідність інтересів різних груп туристів, нерівність у доступі до пляжів та їхніх послуг між місцевими жителями та туристами).

У роботі [3] наведено визначення терміну «рекреація», а саме: з латинської «recreatio» – відновлення сил людини, витрачених нею у процесі праці; з французької «recreation» означає розвага, відпочинок, відновлення сил людини, витрачених у процесі праці або зміна дії, що включає трудову діяльність і характеризує простір, пов'язаний з цими діями.

На думку авторів [4] сучасна рекреаційна сфера – це сфера економіки та життєдіяльності суспільства в цілому, яка певною мірою інтегрує практично всі галузі. Це визначення й спрямовує рекреацію на одне з передових місць у світовій економіці [5].

Таким чином, розвиток рекреації на пляжних територіях вимагає комплексного підходу, що поєднує збереження природних активів, розвиток інфраструктури, регулювання туристичних потоків та відповідальне ставлення до екології. Важливо створити стратегії, які дозволяють збалансувати економічні вигоди від туризму та рекреації з необхідністю збереження та відновлення природних активів.

Останнім часом швидкий розвиток рекреаційних послуг відображає об'єктивні тенденції у світовому суспільному розвитку, зокрема в Україні та майже у всіх її регіонах. Сьогодні без розвитку рекреації неможливо уявити економіку як більш-менш розвиненої країни, так й окремої громади. В умовах сучасної економіки рекреаційний сектор народного господарства зазнає суттєвих трансформацій. Не лише забезпечує раціоналізацію економічної структури окремих регіонів країни, а й, що найважливіше і суттєво, за своєю рентабельністю цей сектор економіки стає цілком конкурентоспроможною галуззю, свого роду каталізатором економічного розвитку [6].

ABSCHNITT 1.

WIRTSCHAFTSTHEORIE, MAKRO- UND REGIONALWIRTSCHAFT

Актуальність вдосконалення економічного інструментарію управління природними та іншими активами пляжних зон зумовлена необхідністю ефективного використання активів прибережних територій, збалансованого розвитку туризму та охорони природного середовища. Це питання стає особливо важливим в умовах постійного зростання попиту на рекреаційні послуги, впливу змін клімату та глобальних економічних викликів. Вдосконалення економічних інструментів для розвитку рекреації у пляжних зонах є важливим елементом сталого економічного розвитку прибережних територій. Ми вважаємо, що для більш ефективного управління природними та іншими активами пляжних територій зазначеному вдосконаленню інструментів доцільно дотримуватися інтеграції економічних, екологічних та соціальних аспектів, а також запровадження інноваційних та ефективних механізмів фінансування та управління.

На нашу думку, вдосконалення економічних інструментів щодо розвитку рекреації пляжних територій є важливим кроком для забезпечення їх сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та збереження екологічної рівноваги цих територій. Наведемо основні напрямки (рис. 1), у яких ми спостерігаємо доцільність вдосконалення існуючих інструментів.

1. • Покращення інвестиційної привабливості.
2. • Розвиток механізмів фінансування
3. • Покращення екологічного управління
4. • Вдосконалення системи регулювання та податкового стимулювання
5. • Покращення управління і розвиток кластерів на пляжних територіях
6. • Інновації в маркетингу та промоції
7. • Покращення транспортної та соціальної інфраструктури
8. • Залучення місцевих громад
9. • Розвиток інноваційних технологій
10. • Інформування та освіта

Рис. 1. **Основні напрямки щодо сталого розвитку рекреації пляжних територій**

Таким чином, вдосконалення економічних інструментів дозволяє досягнути більш ефективного розвитку пляжних зон, збільшити доходи від туризму, зберегти природні активи та забезпечити високий рівень сервісу для туристів. Також це сприятиме забезпеченню збалансованості між економічними потребами, збереженням природних активів та підвищенням якості життя місцевих громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Сафранов, Т. А., & Чугай, А. В. (Ред.). (2017). Стан і якість природного середовища прибережної зони Північно-Західного Причорномор'я: монографія. Харків. URL: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/1234/1/stan_i_yakist_pryrodnogo_seredovyshcha_monogr%202017.pdf.
- [2] Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» № 168-р (2017) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p#Text>.
- [3] Галушкіна Т.П. (2011). Екологізація розвитку рекреаційних зон прибережної смуги: монографія. О.: ІПРЕЕД НАН України.
- [4] Близнюк А.С. (2019). Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної галузі в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. (4), 114–118. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.4.114.
- [5] Бунтова Н. (2016). Кадрове забезпечення галузі туризму з урахуванням міжнародного досвіду. *Демографія та соціальна економіка*. (2), 136-142.
- [6] Величко В. В. (2013). Організація рекреаційних послуг. Х: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова.